

פרדטורקול מס. 113
מישיבת ועדת הכספים
סיום א' ג' אלול תשל"ב - 24.9.58
בטעם 10.00

חברי הוועדה:

מזכירות:

- היו"ר י. גורלי
- ז. רוקח
- ח. ארלינג
- ס. דיין
- ק. לוז
- י. אפרתי
- א. הרצפלד
- ט. קלטר
- ח. לגראו
- א. איזלינג

ס ו ז ט ב י ט:

סר גבתי - בטעם כשרד החקלאות
סו וייץ - מחלקת ההתיישבות של הסוכנות.

ס ד ר - ה ל ט : המטן שאלות לפעילי החקלאות בתקציב הפיתוח ומטרות
בציגו כשרד החקלאות ומחלקת ההתיישבות של הסוכנות.

היו"ר י. גורלי:

בני פותח את הישיבה.
אנו מסיימים בשאלות לפעילי החקלאות.

י. רוקח:

א. בטנה טעברה דיברו רבות על תכניה גבתי.
הייתי רוצה לקבל פרטים על תכניה זו.

ב. לא טעתי טום דבר על החקלאות בקשר
לפרחים וצמחים מדיזינים. הייתי רוצה

לקבל פרטים גם ביחס לכך.

ג. ביחס למי ש, לא הכינותי לכן שילכת מחלקת זו, האם למשרד החקלאות או למשרד המיתווה?

ד. מה חרוב משרד החקלאות לעשות בכדי להקיש מסקי עזר סכניב לעוילת, דבר שיקסיץ במידה רבה את מחירי היקרות, כי הוא יחסוך את דמי ההובלה המליקוילת אמתט סעד?

ה. מדוע אין משרד החקלאות מוצל את המטפה לזבל אורובני, מבתל-מביב בלבד סביעה ל-120 אלף טון לשנה?

ו. מדוע אין משרד החקלאות מוצל את המים הדלוחים של תל-מביב?

ז. מדוע אין מפריח את חולות דמסון לציון, בשעה שתכנית כזאת היתה קיימת עוד לפני קום המדינה, כדוגמת הצטיון שעשתה תל-מביב לשעה שנטעה את גן העמטנות על מדמת חולות?

ח. מדוע הרבים לנסוע עצי קלפטרומים בצדי הדרכים בשעה שידוע שעץ זה מרים בתים וקבליטיו?

ה. גבתי:
בענין זה היה לחץ של הצמח בניגוד לדעתה של מחלקת היעור, היות והקליפטרו גדל סהר ומסתמרות הכביש,

י. רוקח:
ס. סמו מספר המוכלוסיה החקלאית כיונה?

י. בידי מי נתונה המטכות לחלק בניירות, למשרד המסחר והמטעיה או למשרד החקלאות?

י"א. על איזה מדמות נוטעת הקק"ל, לאחד סגסרה את מליון הדונם ולה קבלה מדמה נוספת?

י"ב. מדוע לא יקליב משרד החקלאות 30 אלף לעיריות לירות/מתוך המליון לירות המוקצבים על ידי מחלקת היעור לנטעת פוקיטי?

ק. לונ:
א. האם יש במשרד החקלאות מדמת של הייעור לשנה החולכת בהסוואה עם העמה הקודמת?

ב. מר גבתי דיבר על סכומי יעור של אספת סכומים הלא דורשים סמכים די אגובייה. למחלקת על הלוואות שתצמח להם כד, והרי זה מצריך הטקעות לא מעטות.

ח. גבתי:
זה כלול בתוך ה-60 אלף דונם.

ק. לונ:
ג. מר המוצר דבר על סיכומי הייעור למ רק של מדי הדר הלא גם של תוצרת אחות ובעיקר הזכיר את הבנינות. האם נעשות ההכנות הדרושות לכך, ההכנות הטכניות, מסדי מדינה, מסלוח וכף?

ד. שפעתי שהכנסות היחודית קרובה בער בטביל ההתייבות החדשה בתוך סלקציה די חסור, היינו רק פרות המטלטה עניה. היות והסוכנות הים הקונה הזחידה ישבה סכנה, שהמסקים שמוצלים יש עודף על כקר יוציאו חלק לשתיטה. היותי רוצה לדעת מה נעשה כדי למנוע זאת.

ה. אם אינני טועה עוד בתקופת חיינו הלפרין במשרד החקלאות יצא צד האוסר צייד איילות בגלל העדר הצאן, הפכו האיילות למכת המדינה. האם אוחזים באיזה שהם אמצעים בגדון?

ו. בתקציב הפיתוח הנוכחי לא מצאתי כל פעיף ביחס לשווקים העירוניים. מדובר על 100 אלף דונם הסקה נוספיים. כיצד איפוא ישווקו את הירקות באם לא יהיו שווקים עירוניים בערים הגדולות?

ז. האם ההקצבה לבתי קירור מכוונת רק לטחלבות או גם להקמת מכוני קירור במוטבי העולים ובקבוצות הצעירות, שי החלב המגיע כיום מההתיישבות בנוב אינו ניתן לחלוקה אלא רק לתוצרת, דבר הגורם הפסדים למשקים כי הקולוציה של התוצרת בנויה על אבקת חלב?

ח. מי יענה לשאלת הטיכון של גרעינים המצטרפים למשקים צעירים?

ט. בחדשים האחרונים מתנהלת פעולה של העברה אנשים מהעיר לכפר. עד היום יצאו כ-500 משפחות, מהן חלק לקיבוצים. האם יש תכנית לספק טיכון לקיבוצים הקולחים משפחות אלו?

ח. אריאב:
שאלה נוספת בקשר לאטראי. שמענו כולנו שהפרדסניה צריכים להטקיע כסף בעברון הפרדסים החלשים ינואר-פברואר והם מקבלים את התמורה רק בחודשים ספטמבר-אוקטובר. על כן זקוקים הפרדסנים לאטראי עונתי בסכום של 2,5 מליון לירות. האם תקציב הפיתוח לקח בחשבון אטראי עונתי כזה?

י. רוקח:
ביחס לשווקים העירוניים, החלטנו לבנות ביתן כזה והשגנו את ההלוואה לשם כך, אך עד היום לא קבלנו חמרים ולא את ההלוואה שהוקצבה בסך 185 אלף לירות. אני שואל, מדוע אינו ניתן הסכום שכבר הוקצב, ומדוע לא ניתנו החמרים?

היו"ר גורלין: ברצוני להציג 2-3 שאלות.

א. מדובר בעל-הכסף של משרד החקלאות ישנן תכניות באספקט של 2-3 שנים להגיע לאספקה עצמית של ירקות ופירות. השאלה היא, אם זה מחושב על יסוד קיצוב או על יסוד מכירה חפשית?

ב. בענין המחירים. בזמן האחרון ביטלו את הקצוב והמחירים לגבי סוג מסויים של פירות וירקות. האם פעולה זו הצליחה וחושבים להתמיד בזה. אני יודע שישנן תלונות קשות מאד מצד הצבור על המחירים החפשיים. הצבר הפך כיום לדבר חשוב. זהו מזון בעל ערך. אבל מחיריו מגיעים לפעמים לסכומים לגיבוריים. האם משרד החקלאות נותן דעתו על כך?

ג. אם יש תכנית לאספקה עצמית בחלק מסויים של הפירות והירקות, האם ישנן גם תכניות כיצד להגשים זאת מבחינת כוח האדם שיעמוד לרשות החקלאות?

א. ציזלינג: ברצוני לשאול כמה שאלות.

א. מה דינן תקציב הפיתוח הקודם כשטח החקלאות, אם כי בסעיף זה נשאר פחות מאשר בטעמלים אחרים? נמסרו לנו יעכסו מספרים, מה כלול בזה חודש ומה ישן שהיה בתקציב הקודם, ואיך מצטרף הקודם לחשט?

ג. לטי סייף הסעיף של פיתוח הערבה בסך 1,700,000 ל"י? למטרד החקלאות או למטרד המיתוח?

סייף
אחז/למפוטרוטוס. אגלי סעיף המפוטרוטוס מתבנין למטרד סעיף פורט ואחריט למסק קבוע, כי העיבוד לא יהיה טוב. זאת למעתי בועדה הסבחה לעניני המפוטרוטוס. הפחד שלעתי היה הפוכה, אגלי כוול את מטרד החקלאות, אם יש לו תכנית לחסל את המלפול המדמיובמטרטיבל בענפא המסק על ידי המפוטרוטוס על מנת להכליל אותה בתכניות של מסק קבוע?

ד. אגלי מסק לדעת על מסירת מדנות בטחונים פרוכזים לידי בעלים פרטיים. לנו היתה עד עכשו מבנה של מסירת מדנות לעובדים, לטושב, קבוצה, קיבוץ והתייבות המעמד הבינוני. עכשו אגלי סומע על מסירת אלפי דונם לידים פרטיות. קודם כל אגלי מסק לדעת אם כל המקרים שבנה מדובר עד היום, בהצביל לדעת, למשל, מה מכביס מה הטבורג, מה הוא טסקיע, ומה הוא מקבל.

ה. גבתי: הוא אינו מקבל.

א. ציזלוב:
ה. בענין "מהדריין" מעטים רבות בקהתי לרבות את החוזה עם חברה זו כדי לדעת מה החברה טסקיעה ומה טובתה לה. אגלי חוזר על בקשתי זה גם עכשו. יחד עם זאת ברצוני לדעת מהי האכמה של הקולקוציה של דונם מרדס.

ו. בענין הדליג, הטובה שעברה התקציה לדליג לא בוצע. אגלי רוצה לדעת מהו המכיליות התכניתית שניתן לביצוע בטוח הדליג, ומה מזה נכנס למטבורת של השנה.

ז. מהו המכיליות המוקצב למסק הערבי? מהו אפסר לדעת למה הוא פיועד, לרצבה, לבעל הקרקע או למעמד הקרקע?

ח. מהו עכשו שכר העבודה בייצור?

ט. לפי ניתוחת האלואות למסק, ומהו טכוב

האלואות שלמתנת?

תל שאלות כלליות בענין הבנק ובענין התכנית הכוללת.

ביתם לבנק, מהו היקף המכיליות המרפלי שאבנך דורש וניתן לרשותו כהון קבוע? שאלתי את שר האוצר באופן כללי ולא קבלתי תשובה, מהו התמוס בין תקציה שהשקעה מסך והתקציה החוזרית.

במסגרת תקציה החקלאות עכשו מהי מסגרת האכרמי שמתן לבנק לחקלאות?

ברצוני לדעת מהי מסגרת התכנית האלואה של מטרד החקלאות. לנו קבלנו מעט תכנית שהיתה ערוכה על ידי ד"ר געתון. מטוב הדברים שבשעה שבטיסיה תכנית יבדקו אותה על פי המספרים שבערכו כראוי, לראות מה מתאמת, ומה יש בה מן השגיאה. עכשו מגישים לנו קטע ומינבו לודעיל באיזו מידה הוא מיועד במסגרת כולה.

עכשו ברצני לעבור לשאלות הנרבעות למר

שטענר סטפרייז על כך, אסא צריכה לעלות
ההתישבות ומה גילון. ברצוני לשאול שתי שאלות הקשורות בהסדרה בין מרצה
וקיבוץ. שאלה ראשונה נוגעת לענין הסלובות. אולי רוצה שיש סלובות אחר
יחזקאל של 20 יחידות. שטענר קבל כבר יחזקאל אים ונדמה למספר סטפחות
נוספות. עפ"י ניתנים המצעים להסלמה טובה הספק. אולי רוצה לדעת כיצד
בעטה העבר בגבע, בלשון קיבוצי. אולי שואל: מהייתה שיטתית כשישנה סלובות,
האם הניתן המצעים?

אולי מבקש לדעת מה מצב הסיכון ביטוחים
הקיבוציים. במסר לסטובים שטענר ספר עילם שטענר הוא כזה, שבוניזם את הפחון,
אחר כך בוניז את הניה ופסאליזם את הפחון לצורך העסק. יתכן שיצא ישונו
שעדיין לא הספיקו לגבור את הגתים. אבל ישנו מצב של 100 אחוז סיכון
במות תובלי הסיכון שישנו. אולי מבקש לדעת מהו מצב בהתישבות קיבוצית.
לפני יסון רשימות סוקיבוץ הארצי וסוקיבוץ המאוחד. אבל אומר דבר גם באיחוד
הקיבוצים והקבוצות. ב-13 טסקי תקציב, אין אף בית ילדים אחד לבני
מספר הילדים קרוב ל-400. ב-7 טסקי בוטחים יש בנין רק לחלק מהילדים,
ב-400 ארדים להתקצבו בתקציב הפיתוח הקודם לא נבנו אף חדשנות, על כל
פניה, לפי המיגפורמטציה שיש לי.

מה עומה סדר החקלאות להכשרת המתיישבים
הצעירים, ואולי מתכוון להכשרה של ילדים וצעיר?

אולי מבקש לדעת מהו הדבר בסיכומי, כמה ~~מספר~~
יסקיעו בהתישבות הקיבוצית והנוסבית וכמה בהתישבות הפרטית?

ה. גרין:
אולי רוצה לשאול אם בתקציב, בטעין האלומות
לסטעיה, בכלל בא סכום של 120 מלף לירות
באביל חברת "טהורין"?

הלו"ר י. גורלי:
סייטנו את פרק האלומות, ועתה בעבור להסבנות.

ה. גרלי:
היה וכפטר האלומות אינו קטן -102 אלומות -
תלחו לי אם לא מענה על האלומות לפי הסדר
שהן הוצגו. ברצוני להתחיל בכמה שאלות כלליות שנשאלו בקטר עם תקציב
הפיתוח ועל תכנית הפיתוח.

השאלה הראשונה היא - באפוזמיה קיימת בכלל
תכנית לפיתוח צעריכה להוגיל הורגו תוך תקופה מסוימת לאמפקה שלמה על
סדנות. כיום המצב הוא כזה. קיימת תכנית שדוכנה- לבני 3 שנים - תכנית 4
השנים. זו היתה הפעם הראשונה שדוכנה תכנית לזמן יותר ארוך. טבע הדברים,
כמו כל תכנית, אין לאפות שהיא טובתם הכלומה. אנו עומדים כרגע בפניה השנה
השלישית של התכנית. שנת תש"ג היא השנה האחרונה. אין לנו עדיין סיכום
של השנה השלישית בהסדרה בין התכנית והמציאות, וכל אנו עומדים עכשו בגמר
מסוף הילובים, ואין בידנו הספרי. על כל הילובים. בשנה שעברה עשינו את
ההסדרה הזאת, וההסדרה הורגה בכמה ענפים הפרטים ניכרים בין התכנית לבין
המציאות. ההסדרה שתיעשה השנה תקטין בודאי במידה ניכרת את הפרק בין
התכנית לבין המציאות.

היו"ר י. גורני:

ברצוני להביא לידועת חברי ועדת הכספים, שקבלתי תזכיר מנשיא ההתחדות בעלי התעסיה, מר בנקר, המבקש שוועדת הכספים תסמך על ההתחדות בעלי התעסיה. אני כשלעצמי מציע להענות למניה זאת. גורן כלל ועדת הכספים אינה מקבלת מסלוח, אלא כל מקרה שלמניו, כמפורט בדבר דגים על תקציב הפיתוח ופונה עלינו מוסד בעל ערך וחשיבות בסדר התעסיה, אבל חושב שוועדת הכספים צריכה להענות לזה. ומני רוצה לקבוע להם ועד.

א. הרצפלד:

כיצד חושבת ועדת הכספים לסיים השבוע את הדיון בתקציב הפיתוח ולהביא לסלימת הכנסת? לא הייתי רוצה להתבצר לקבלת מסלוח של מוסד חשוב כזה, אבל לדעתי, המצב לא ימשיך לבדו זאת, בזה מני רוצה לבטוח השבוע את תקציב הפיתוח.

היו"ר י. גורני:

נגיד מהי התכנית. התכנית היא, שהיום נסמך את המעורבות של משרד החקלאות וטחלקת ההתיישבות של הסוכנות. כן הוצענו בימי משרד החקלאות שימשיך סקירה. שאלות בודאי לא נוכל להציג להם, כי הזמן לא יספיק. מחר אני צריך להתקיים שעה אחת מהזמן העומד לרשותנו לחוק הנפט. זה לא יקח יותר סכמה זאת, כי הסלמה נסתיימה, כל ועדת הכספים החליטה. מני רוצה את ועדת הכספים לאורך חוק זה כעודכת קריאה שניה וסלימה. בזה סעיפים שנין בהם חלוקי דעות יובאו ישר לכנסת, והסעיפים העליונים יבאו חלוקי דעות יובאו להצעה בוועדת הכספים. אני יודע את הסיכוח ועל כן אני יודע, שדבר זה אינו צריך להסתיי יותר מאשר שעה אחת. ועדת הכספים קיימה 13 ישיבות בפרק זמן קצר ביותר, סלימה את פלפכה, והדבר מוכן. מני רוצה לעשות זאת בישיבה של מחר, כי לפי לוח הזמנים של הכנסת, סעיף זה יעלה על שולחן הכנסת מחר. החוק כבר נוסח על ידי היועצים הסטטיים ויובא לוועדת הכספים באורה מנוכחת. תבוא הצעה לוותר על 24 שעות, ואני מניח, שתהיה הסכמה לכך, ובזו הכנסת תוכל להתחיל סיד גריון על חוק זה.

לישיבה שתיערך מחר אוזנמו בני כוח משרד התעסיה. הישיבה ביום שלישי תוקדש לדיונים פנימיים וסיכומים. ביום חמישי תוקדשה כל ישיבות הכנסת לתקציב הפיתוח, וזה יהיה יורן יופינו ישיבת ערב.

ברשותכם, אנדיע להתחדות בעלי התעסיה. ביום שלישי בשעה 09.00 הם יכולים לבוא לישיבה.

ח. גבתי:

אמרת, שהסיכוח של ישיבה אחת להסדרה בין תכנית הפתוח ובין המציאות, תהיה מעודדת יותר מאשר בשנה שעברה, שהיתה שנת בצורת. כשרק נוכל לענות את הסיכוח במציאות בזה לוועדת הכספים על שנת שתקבלו תשובה ברורה, באיזו טיבה בוצעה התכנית. שהכנסה לפני 3 שנים.

השנה הקיטמונו מרכז לתכנון החקלאות: משותף עם הסוכנות היהודית, שמתמקדו לתכנון את הרחבת הייצור החקלאי ואת הרחבת ההתיישבות, תכנון הייצור בכל הסקטורים החקלאיים, בהתיישבות החדשה ובהתיישבות הקיימת. תפקידו הראשון של מרכז זה הוא להכין עכשו תכנית של פיתוח הייצור החקלאי לשנים הקרובות, במדי לטמן לעצמנו מתי וכיצד נוכל להגיע למטרה עצמית.

זוהי עבודה די מסוימת, כי היא קטורה בכמה וכמה דברים שקשה להגיד שאפשר לענות עליהם היום משונות ברורות. היא קטורה בפיתוח מקורות המים, היא קטורה באיזון מידה יעמוד לרשותנו המטבע הזר הדרוש לפיתוח ענפים מסויימים. באופן כללי אני יכול להגיד, לפי החישובים שאנו עשויים, חרי על ידי פיתוח סחחי השלחין אנו יכולים להגיע באופן אובייקטיבי לאספקה עצמית של מרבית המזונות שלנו, שאנו זקוקים להם, אילו יכולנו להגיע לכך, שיהיה לנו לכל נפש בישראל שטח של בין 6-7 עטירות הדונם בהשקאה, ובזה היינו יכולים לספק את כל צרכי המזון העיקריים שלנו פרט לחם. כאן יש לנו גרעון גדול שאינו ניתן להתכסות גם על ידי אינטספיקציה של השטחים. אולם כל יתר המזונות שאנו זקוקים להם, ירקות, פירות, שמן, סוכר, חלב וביצים, ואני רוצה להוסיף גם גסר אמנם בכמות מצומצמת למדי, אנו יכולים לספק מהשטח הזה. השאלה העומדת היא, באיזון מידה נוכל להגיע לשטח זה. הייתי מבטא זאת בטופר עגול, סבגיע למליון ומאה אלף דונם בהשקאה, נוסף ל-500 אלף דונם שיטנם לנו, סמוזה צריך להוריד כ-130 אלף דונם פרדס, שבחלקם הגדול אינם טיוערים לייצור מקומי, אלא רק חלק קטן. על כן הייתי מוטר, שנוסף ל-400 אלף דונם, אילו היו לנו עוד 700 אלף דונם בהשקאה, היינו מגיעים לאספקה מלאה של המזונות בטביל אוכלוסיה של 1,800,000 נפש.

יחידה של 25 דונם יכולה לספק מזון ל-40 נפש. בכדי לספק מזונות לאוכלוסיה של 2 מליון נפש דרושות 50 אלף יחידות בנות 25 דונם כל אחת, שתעסוק רק בייצור מזונות מבלי להכניס בחשבון דברים המיועדים לייצור תעשייתי, כגון, גידולי מינימם.

ביחס למים, אני מניח, שלפי האפשרות של פיתוח המים במסך שלוש השנים הקרובות ישנה אפשרות להעמיד את המים הדרושים לסם כך לרשות המתושבים. השאלה תהיה, אם תהיה לנו כוח אדם ואמצעים, בעיקר במטבע זר בטביל כך. בטביל דונם השקאה, יש צורך בדרך כלל בטביל המפעל המרכזי והצנורות, חצי טון פלדה. מזה אתם יכולים לקבל מושג מהו האקף הסכומים שיהיו דרושים במטבע זר. ישנם ענפים שאפשר היה להרחיב אותם כיום בלי כל קושי אילו עמד לרשות המטבע הזר הדרוש.

אזכיר את ענין הבקר, ענין הרפת, הגידול העצמי שלנו בארץ אינו מספיק בכדי לכסות את הגרעון שיטנו, ואינינו יכולים להרחיב את הענף הזה במהירות גדולה אילו עמד לרשות המטבע הזר הדרוש. אותו דבר ביחס לצאן. היינו יכולים בנקל לקלוט בתוך השטח הקיים עשרות אלפים ראשי צאן אילו עמד לרשות המטבע הזר הדרוש. אותו דבר בענין הדייג.

עתה ברצוני להסביר הסברה כללית, שעונה על כמה שאלות, היות וענין הפיתוח קטור במטבע זר, חרי תקציב הפיתוח שאנו מציעים אותו כאן מבוטט בחלקו המכריע על כך, שתכנית זו ניתנת לביצוע בלי שנהיה זקוקים לסכומים גדולים של מטבע זר נוספים. כלומר, תכניות ההשקאה מבוטטות על צנורות שהונסנו או שהגיעו כבר לארץ. הוא הדין גם בכמה דברים אחרים.

בשאלו פה שאלות כיצד חולקו הסעיפים השונים של תקציב הפיתוח, לאני רוצה להגיד לכם שצנור הסעיפים אין לי אפשרות לתת פירוט. לפני שהתקציב אושר לא יכולנו לרכז את כל החטר, יש לנו כבר כל החטר מ-200 משקים בשטח של 34 אלף דונם שלמעשה עובד ועם אשור התקציב נוכל לגשת לביצוע התכנית.

בנוגע לחלוקת החלוצות, אם מני סדור
על המעיף העיקרי עבור עסקים בו עכשו, מעיף החקלאי - כי המעיף המסעים
איננו מוכנים עד החדר - ברמה לבו לכולל להספק את מרבית החקלאים על המעיפים
במידה שאלוהי מובדק את החקלאים לתבואה שהמכירות הן ריטליות. אין כמעט
אף כפר במרחק שבסביבה שהגיש הצעות, החקלאים אינן כלולות ברשימה הזאת.

אם חבר הכנסת מר יצחק התעניין לדעת אם
ברשימה שן כלולות מעקים המייכים להתחברות הפרטים, אני יכול להקריא בפניו
רשימה של היטובים המייכים להתחברות הפרטים שהפזון ועד הדרום - יסוד המעלה,
הרצליה, נחלת ז'בוטינסקי, בער-יעקב, גדרה ועוד רבים, אם מלה הם בנפחים
צעירים וגם מלה הם פרטים בתוך הטובות שהגישו לבו מכניות.

י. פורדר:

מהו הסכום **המוקצב** להתחברות הפרטים?

ח. גבתי:

עבור 230 מעקים, אם אינני טועה, זהו סכום
של 2 מליון לירות.

מחר כך רשמה עה.

לפני כן רשמה מא.

ש.ה.

פ. פורדר:

מכום די גדול מתקציבי הפיתוח הוקדש להשקעה במשק הפרטי.

מר גבתי:

בכך כלולים כל מפעלי המים המרכזיים שהוקמו בארץ. מפעלים אלה מטפחים מים גם ליישובים עירוניים ולא רק לכל אזורי ההתיישבות. צריך לדבר רק על הסכומים שנכנסו במישרין למשקים וסכומים אלה אינם מגיעים לעשרות מליונים. אני סבור כי הסכומים שעמדו בשנתונים האחרונות לרשות הלואות להשקעה למשקים, ספק אם עברו על מליון וחצי.

פ. פורדר:

לדעתי לא נכונה גם שיטה זו שמטקיה אלה אינם יכולים להנות מאספקת מים מרכזית. אין אני עומד בדיוק על מספר האחוזים, אולם אני רואה שבכל דיון יש הבטחה של רצון טוב ובמציאות אין כסף. אני טוען כי מכל ההקצבות הנתקבלות פחות מחצי מליון לירות, וזה אינו מתאים. אני לא רוצה לקבל חמיד את החשבה כי במסגרת הכללית ישנו גם המשק הפרטי. אני טוען כי אשר להגיד איזה סכומים לוקחים בחשבון. אם אני רואה בפעם השלישית שבוצע סכום פעוט, יש להבין כי יש לי בצדק דאגה מסוימת.

מר גבתי:

במידה שנבדלו התכניות שהוגשו לנו השנה והן בסדר, נכללו כולן בתקציב הפיתוח. אם יתברר כי נבדקה איזו תכנית ונמצאה בסדר אולם לא נכללה בתקציב זה, אבקש להעיר לי על כך.

ח. אריב:

אפשר לקבל רשימת התכניות שהוגשו ואושר?

מר גבתי:

כן.

בחקלאות איננו יכולים לחלק בראשית השנה את התקציב לשנה כולה, כי במשך השנה צפות כל מיני תכניות מתאימות של משקים או גופים אחרים וחשוב לנו לכלול אותן.

ה. לנדאו:

האם כל תכניות הקיץ נבדקו כבר על ידי קציני הפיתוח?

מר גבתי:

נבדקו כל התכניות אשר המשקים הודיעו כי יוכלו לבצען תוך הקיץ הזה, בסכום של 2.000.000 לירות בערך. ברצוני להעיר עוד כמה מלים ביחס לבנק לחקלאות.

נסאלו כאן שאלות מהו ההון העצמי של הבנק ומדוע אין להעביר את כל כספי תקציב הפיתוח המוקדשים לחקלאות, דרך בנק זה. בתקציב הפיתוח של אשתקד נכללו 2.000.000 לירות כהון עצמי לבנק החקלאות, בתוך הסכום של 3.000.000 לירות להלואות נלקחו בחשבון 1.500.000 לירות תוספת הון מניות. לפיכך יגיע הבנק בסוף השנה ל-3.500.000 לירות הון עצמי. מרבית הכסף שבתקציב הפיתוח - על כל ניח זה שעבר דרך משרד החקלאות - ניתן כהלואות למשקים באמצעות הבנק לחקלאות. אנו מעבירים לבנק את רשימת ההלואות המאושרות ומבקשים אותו לתת הלואות אלו. אחרי כן גובה הבנק את החובות הללו וחייב להחזיר את הכסף שקיבל מן המשקים לאוצר, לפי הסכם כללי. הכסף ניתן למשקים למועדים ארוכים, לפי הצורך. ישנם אובייקטים שבשבילם נותנים הלואות לזמנים ארוכים יותר וכן להיפך.

הבנק מחזיר את הכסף לאחר 12 שנה. יש לו אפשרות לעשות

בחלק מן החשלומים הנכנסים מחזור נוסף, או חצי או שליש מחזור. הדבר נתון כולו לרשות הבנק. ההבדל בין ההלואות הניתנות על ידי תקציב הפיתוח לבין אלו הניתנות על ידי הבנק במחזורים הנוספים הוא בכך, שבמקרה הראשון מעביר משרד החקלאות את רשימת ההלואות המאושרות לבנק והוא נותן את הכסף בהתאם לכך, ואילו לגבי הסוג השני רשאי הבנק לתת את הכסף לפי ראות עיניו, כלומר על פי החלטת הנהלת הבנק עצמו. ישנם גם מקרים של פעולות משותפות בין משרד החקלאות לבין הבנק. כאשר אנו חושבים כי הסכום שהועמד לרשות סעיף מסוים אינו מפיץ, אנו מטפלים את הבנק, כך עשינו בשנה שעברה, כאשר נחנו הלואות למטעים.

בדרך כלל איננו כוללים בתקציב הפיתוח הלואות לזמנים

קצרים. בשנה שעברה כללו סכום מסוים שהכנסתי לבנק כדי לאפשר לחלק הלואות לזריעת השדות. הפקדון הזה נשאר בבנק, כי כל שנה יש לחדש את ההלואה. הכסף שהוכנס בשנה שעברה ישאר בבנק כפקדון, על מנת לשמש לבנק הון חוזר והוא יוכל גם השנה לתת אותן ההלואות.

מר גבתי:

השנה הכנסנו מליון וחצי לירות על מנת שהבנק יוכל להגדיל את ההלוואות לזריעה, כי השנה ההכנות יותר גדולות. חלק מוקדש לחידוש חלק מן ההלוואות שבוצעו לפני כמה חודשים בשביל ארגוני הקניות, בקשר עם המצב החמור שנוצר אחרי פברואר והצורך שנתגלה להרחיב את החוץ החוזר.

כל תקציב הפיתוח המוקדש לחקלאות יועבר דרך הבנק, פרט לייצור, סוכנות ומשקי עזר. לי יש נטייה להסיל את רוב התפקידים שלה על הבנק, כדי שהוא ייבנה. ההצעה על 1.500.000 לירות השנה הוצעה על ידי משרד האוצר. אנו עובדים בהרמוניה מלאה עם הבנק ובאופן פרטי הנני בדעה שיש להגדיל עוד יותר את החוץ החוזר שלו. בכך אין בינינו חילוקי דעות, כי גם לנו יש ענין שהון הבנק יהיה גדול והוא יוכל לפעול בהיקף גדול ככל האפשר. לגבי אותו סוג הלוואות הכלולות בתקציב הפיתוח, אנו דואגים לכך שהן לא תינתנה גם על ידי הבנק, כדי למנוע אפשרות שמשק או חקלאי יקבלו אצלנו הלוואה של 60% ובבנק הלוואה של 40% לאותה מטרה. אנו קובעים גם את זמן הפרעון של ההלוואות הניתנות על ידי הבנק, מבלי להתחשב אם זה ניתן מן החוץ העצמי של הבנק או מתקציב הפיתוח.

א. ציולינג:

באיזו פרופורציה עומד החוץ העצמי של הבנק לתקציב הפיתוח?

מר גבתי:

הפרופורציה תלויה תמיד בגודל תקציב הפיתוח, ובהחלטה על גודל הון המניות שייכלל בתקציב הפיתוח. מתוך 36 מליון לי ות יעברו דרך הבנק כ-12 מליון; בכך כלולים 1,5 מליון הון עצמי עבור הבנק והשאר הוא כסף העובר את הבנק, כפי שצינתי.

נשאלו כאן שאלות בענין יבוא טרקטורים ופרדות. ברור שבענין זה יש למשרד החקלאות רצון להביא לארץ טרקטורים ובהמות עבודה. הענין הוא בזה שבמך שנתיים נפוצה אגדה כאילו יש בדרך ערוץ מכונות והן אינן מנוצלות. אולם במשך שנתיים אלו החקלאות שלנו גדלה ואנו נמצאים במצוקה קשה מאד בכל הנוגע לציוד מיכני לחקלאות, ובמיוחד לגבי טרקטורים קטנים. הציוד שהובא בזמני היה מכונן ביחוד לסיבוד הפלחה. לאחר החריטים שנעשו השנה ובשנה שעברה בנגב, הגענו כבר כמעט לגבול אפשרויות הרחבת שטחי הפלחה. לעומת זאת גדל חלקו של הטקטור האינדיבידואלי. בציוד שהובא דהגו אך מעט לטקטור זה ואנו מרגישים בחסרון זה. בתכנית ההענקה השניה שמנו את נקודת המובד על כך, פרט לדבריה מיוחדים, כגון גידולים מיוחדים ובלאי. אם ההענקה תבוצע הפעם בשלמותה, יש לנו סיכויים לקבל השנה ציוד נוסף שייענה בעיקרו לשאלות המשק האינדיבידואלי. אם יקרה שוב - כפי שקרה בשנה שעברה - שההענקה לא תבוצע ברוב סעיפי החקלאות, יהיה זה אחד הדברים שיחבלו קשות ביצור החקלאי בשנים הבאות.

אנו לוקחים בחשבון בחוץ הענקה זו סכום מיוחד להגאת בהמות עבודה בשביל ההתיישבות החדשה והקיימת. הדבר נכלל בחלקו בתכנית היבוא ובחלקו בתכנית ההענקה. מבחינת עדיפות הרי זה עומד אצלנו בשורה אחת עם הבאת צאן, וסכומים פעמים למיני בקר מיוחדים. כיום לא נוכל לתכנן תכניות על תכנית היבוא הכללית שהעברנו לממשלה, מבלי שיהיו ברורים המקורות לכסף. התברר כי תהיה אפשרות למצוא את המקורות לכך מכספי השילומים. במקרה שהדבר יהיה אפשרי, אנו ממליצים על הבאת מבכירות מגרמניה, מצדע המתאים לנו.

חבר הכנסת דוקה שאל מה תוצאות התכנית לגידולי הנעל. תכנית זו היתה מבוטטת על כך שהיות ואין לנו מטבע חוץ על מנת לקנות צנורות השקאה, אין לנו מזון ודרושה לנו תעסוקה, יש לעבוד תכנית של עיבוד אדמת בעל באופן אינטנסיבי על ידי העסקת ירשים עובדות רבות, כך שמאותם השתתף בתקבל תוצרת מרובה יותר מאשר מקבלים בשיטה האכסטנסיבית שלנו. התכנית כללה ללשה גידולים עיקריים: סלק סוכר, בצל ועגבניות בעל. התכנית לא בוצעה בשלמותה, היות ונתק בקטיים לא מעטים. החורף שעבר לא היה כל כך נוח בשביל גידולים אלה. עכשיו אפשר לומר כי זו היתה השנה הראשונה בה גידלנו סלק סוכר בממדי גדולים וקיבלנו 1.000.000 טון מקרוב ל-6.000 דונם זריעה. לאסיים היה יכול של 2.500 דונם והסלק עובד בעיקרו לכהל.

השנה גידלנו כ-4.000 דונם בצל בעל והודות לכך שנזרעו שטחים גדולים של בצל בעל והיבולים היו טובים, הוקלה במידה מסוימת אספקת הבצל השנה, אם כי לא הגענו עדיין לאספקה מלאה. אין כל טפק שבטחה הגאה יוגדלו השטחים במידה ניכרת.

מר גבתי:

בשטח היהודי נזרעו 2.500-2.000 דונם עגבניות בעל באביב, והתוצאות היו טובות. משקיהן רבים שעשו זאת השנה בפעם הראשונה, מתכוונות להגדיל את השטחים בשנה הבאה.

בשטח סלק הסוכר יצאנו למרחב. עשרות משקים גידלו ויגדלו; הכשרות עשרות אנשים שיהיו מסוגלים לטפח את גידול הסלק. בשנה הבאה רוצים להגיע ל-25.000 טון. זוהי הכמות שבתי החרושת שלנו יחזי מסוגלים לעבד בשנה הבאה לכוהל ולכמה צרכים אחרים. כמות זו אנו רוצים לקבל משטחי בעל ומשטחי שלהין כאחד משטחי השלחין הגיעו השנה ליבולים של 5-6 טון לדונם.

שאלה שניה נשאלתי ביחס לקשר שבין מנהל המים לבין משרד החקלאות. עם העברת הפיתוח לאוצר, נשארו כל ענייני המים בתחומי משרד החקלאות. במשרד החקלאות קיים עכשיו מינהל מים שמנהלו הוא מר ספיר, העומד בראש מנהל הפיתוח במשרד האוצר. מינהל המים מטפל בכל ענייני התכנון והביצוע הקטורים במים, בכבי ובעיר. זה כולל את המחלקה לאספקת מים עירוניים במשרד החקלאות. משרד החקלאות הוא החייב לדאוג לאספקת אינורות. מר ספיר הטביר ודאי לחברי הועדה את תכניות ניאול מי הביוב של חל-אג'יב וחיפה. אני יכול רק להוסיף שמבחינה חקלאית אין כל עיכוב לקבל את המים האלה, במידה שהם יוכאו לאיזה שהוא שטח חקלאי. לפי התכניות יועברו מי הביוב של חיפה במסגרת התכנון של הגליל המערבי ואילו מי הביוב של חל-אג'יב יועברו בשלשה קוים שונים. ישנה גם תכנית שמים אלה יועברו לחולות ראשון, אולם כיום אינני רואה אפשרות כזו. ת. ביחס להבראת חולות ראשון, היינו עושים זאת בראשון, אולם לצערנו אין לנו שום אדמה. כל אדמות החול מחולקו ודרומה נמצאות ברושות של משרד הבטחון ואין לנו שום אפשרות להשתמש בהן לאיזו שהיא מרה חקלאית. הצבא מחזיק שם זה כשטח לתמרונים.

בקשר לניאול האשפה העירונית היו אצלנו כמה מומחים יהודיים העוסקים בזאת, וביניהם האחים גרין. הם עושים עבודה אנו הבטחנו להם את כל העזרה, היות ואנו מעוניינים בהפיכת האשפה לזבל. לעומת זאת אינני רואה התקדמות מצידם, אף על פי שהביאו לנו כמה תכניות לביצוע הדבר. בקשר להתחלות קינות שנעשו על מנת לנפות את החומר ולעבד אותו עיבוד יסטי, הייתה התקשרות עם הסוכנות שראתה לקבל חומר זה בשביל ההתישבות הצעירה, אולם לא נעשה הרבה בכיוון זה. החומר מתאים לזיבול מטעים אך לא לזיבול ירקות, והם לא קיבלו את התנאי לנו למי למכור. הפרדסנים טוענים שבמצב הפרדסנות כיום אין להם אפשרות להסקעה כל כך גדולה לקניית זבל אורגני. אילו היה נמצא מישור היכול לעבד את החומר הזה גם לזיבול עבור הירקות, הייתה נשית גזה פעולה חשובה. כל ההצעות שהובאו לנו עד עכשיו בכיוון זה היו קטורות בהקצבה גדולה מאוד של מים זר ולעתה אינני רואה תוצאות הדבר.

בקשר לייצור נשאלתי מדוע נוטעים אוקליפטוסים ברור ללא צורך לנטוע אותם בכל מקום, אולם במקומות רבים הוא עץ חשוב ביותר. המוצא המדעי הגיעה למסקנה שחשיבותו ל עץ זה בכך שהוא גדל מהר ל הר שכורתים אותו לצרכי תעשייה, והם ממליצים מאוד על גידולו. מנהל מחלקת הייצור עשה זאת לפי הוראות הצבא, אבל כי הוא אינו חושב שצריך לנטוע כל כך הרבה לצרכי הדרכים. החקלאות מאוד מעוניינת בייצור, אולם יתכן שאילו יצאנו רק מנקודת השקפה חקלאית לא היינו מייחדים לו את המקום הנכבד שהוא תופס, לולא ג' העניין החשוב של תעסוקה. תכניות הייצור נקבעו במידה רבה לפי ריכוזי העולים הזקוקים לעבודה.

נשאלתי מדוע לא יוקצו סכום מסויים מתקציב הייצור לנטיעת פארקים עירוניים. הנסוץ הוא, כפי שאמרתי, שתכניות הייצור מכוונות בעיקר לפי חשיבות של תעסוקה, אולם יתכן שגם מבחינה זו יש חשיבות לעשות זאת בעריה מסוימת. על כל פנים, בפני משרד החקלאות לא הובאה עדיין הצעה כזאת. הדבר יהיה טעון תאום עם משרד העבודה, הקובע הרבה מבחינה זו.

חבר הכנסת איזלינג: אל מה בוצע מתקציב הפיתוח. בראשון לאפריל לא בוצעו עדיין 3.000.000 לירות. אין זאת אומרת שאנו לא היינו מוכנים לבצע; להיפך - הכינונו את כל התכניות ובמקרים רבים אמרנו למשקים להתחיל לעבוד. כי יש לנו תקציב, ובטופו של שבר התברר שלא קבלנו את כל הסכומים שקבלנו כפינו את החלואות והתכניות שאשרנו בשנה שעברה. אנו מקיימים ויטוח ממוסך עם האוצר על כך שאיננו מוכנים לוותר על יתרות התקציב מתקציב הפיתוח של השנה שעברה, כי התללנו לבצעו. אין לנו עד היום שום הודעה ברורה אם בתכנון תקציב הפיתוח החדש אנו יכולים לקחת בחשבון את היתרות מן השנה שעברה או לאו.

היו"ר י. גורי:

הגעתי לידי מטקנה כי המטגרת השנתית אינה הולמת את הענין. יש לעשות את התכניות והתקציב בהתאם לזה, במטגרת זמן הרבה יותר רחבה.

מר גבתי:

בקשר למחירים אנו פו-ליים פעולה הדוקה בשיחוף עם משרד המסחר והתעסיה. הנסיון שנעשה השנה לחרר חלק מן הפירות וחלק מן הירקות מפיקוח, נעשה ביזמחננו. אנו סבורים שעל כל פנים לגבי הירקות היחב בכך ברכה. שטחי העגבניות הסתוריות והקיציות הוגדלו השנה ב-70%. ישנם סוגי פירות שהתרבו במידה כזאת שנוצרה האפשרות לחלק מנה לכל איש, ופירות אלה נשארו בפיקוח; הכוונה לגנות ולעגבנים. לעומת זאת ישנם סוגי פירות שעונתם קצרה או כמותם מועטה ואין אפשרות מעשית לחלק אותם למנות. למדנו מן השנה שעברה כי התפוחים שהיו בפיקוח לא הגיעו כמעט לצרכנים אלא נמכרו במחירי פנטסטיים על ידי המתווכים, אף על פי שהמטק קיבל רק את המחיר הרשמי של 220 פר' לקילו. משום כך החלטנו להסיר את הפיקוח מעל פירות אלה. התברר שגם אם תנובה תמכור פירות אלו במחיר זול יותר לחנוונייה, אין כל אפשרות לפקח על כך שיש יימכרו לצרכנים במחיר המתאים. יתכן שנצטרך ללמוד משהו מנסיון השנה הזאת.

מטעי האומה עוסקים בהורדת הצבר ומשתמשים בו בעיקר לכוהל. מוכרים זאת לבתי החרושת במחיר שעלה הקסיף. הספירט הזה עולה פי כמה יותר מזה המופק מן הטלק, אולם החלטנו לעשות זאת לצרכי תעסוקה. הסיבה ליוקר הוא יוקר ההורדה. ישנו צבר פי כמה יותר מאשר מסוגל הישוב לקלוה, אולם המחיר הוא גבוה היות וההוצאות טביבו גדולות.

בקשר לצאן נשארו שאלות אחדות. אם נצליח להביא השנה 15-20.000 ראשי צאן, הוא יימכר בחלקו לישובים חדשים וגם למושבני עולים המעוניינים בגידול צאן. חלק קטן יימכר למשקים קיימים כי אין דרישה גדולה, וחלק למושבנות. במטגרת הכללית של הקציב הפיתוח איננו רואים אפשרות להגדיל סעיף זה על חשבון סעיפים אחרים.

חבר הכנסת לוז שאל על מכירת הפרות מעבדות עתה הצעה לפיקוח על העברת פרות, על מנת להבטיח שהבקר ייוצא לשחיטה ולא יישאף לחלב. מחלקת בעלי החי במשרד החקלאות החליטה בשיחוף עם משרד המסחר, על החתמת הפרות.

קיימת שאלה של עזרי אילות הגורמות צוקים במטעים ובמקטאות.

אשר לשווקים עירוניים, הרי בתקציב הפיתוח לשנת 1951/52 הוקצב סכום של 185.000 לירות לשווקים עירוניים. סכום זה כלול באותם 3.000.000 לירות שלא בוצעו בשנה עברה, ובמידה שהאוצר יאשר לנו את השמוש בותרות אלו, צריך יהיה לבצע את הדבר השנה.

כיו כמה שאלות בענייני השקאה. בקשר לשאלת המים בגליל התחתון, אני סבור כי מתקרבים לפתרון. אני חושב שסיום הקידוח בכדורי יהווה נקודת מפנה. לדעת המומחים תהיה אחרי קידוח זה אפשרות לבצע עוד כמה קידוחים באותה שכבה ולרכז כמויות מים שיפתרו את בעיית המים בישובים הנמצאים בחלק זה של הגליל התחתון.

אשר לשאלת חבר הכנסת אריב אם כלולים בזה גם מפעלי מים פרטיים, הרי במידה שהוגשו תכניות על קידוחים במשקים פרטיים או בתקטורות עם "מקורות", הם כלולים בושימה.

אינני יכול לענות על אלת חבר הכנסת לנדאו על מחירי המים, כי הם שונים בכל מקום לפי התנאים. יתכן שנגיע למחיר מים אחד כי יש לכך חשיבות התיישבותית עצומה, אולם כיום קובעת "מקורות" את מחיר המים בכל מקום לפי ההוצאות הכרוכות בהפקתם. במידה שיש סכסוך בין "מקורות" לבין קוני המים, מגיע הענין לבוררות במשרד החקלאות.

כל זכויות המים בהתיישבות החדשה נקנות על ידי הסוכנות. במידה שזה מיון לסוכנות, מתקשר כל מטק עם "מקורות".

בקשר למטעים נשאלה שאלה מדוע לא למסור את הפרדסים והמטעים האחרים למשקים. בקשר למטעים, הרי בכל מקום שלפי תכנון ההתיישבות עלה גוף על הקרקע, ובמשבצת שלו יש מטעים, הרי הוא קיבל את המטעים. איש איננו חושב לקחת מהם מטעים אלה, אלה הם כן מתברר - כפי שהיה בכמה מקרים - שהמתיישבים עצמם אינם מעוניינים לעבד את המטעים ומזניחים אותם. קשה להגיד שמטעים אלה מוחאמים מאד למטק שלנו ולשיטות שלנו. יחד עם זאת דעת המומחים היא שתוך שנים אחדות אפשר יהיה להעלות את יבול המטעים כך שכדאי יהיה לעבד אותם. המטעים שאינם כלולים במשבצת של גוף מסוים נמצאים בידי מטעי האומה. שטחים לא קטנים נ קרו והוזמחו - בחלקם משום

מר גבתי:

שהשתמשו בהם למטרות אחרות.

גם הפרדנים אשר נמצאו במטבח של גופיה מתיישבים נמסרו להם. את יתר השטחים ממסין האפורטרופוס לעבוד, בתור בעל המטעיה האלה, ההחלטה אם הוא צריך להמסין לעבדו או עליו למכור את השטחים האלה, נתונה בידי האוצר. גם ענין "מהדרים" נעשה בשפתו על ידי משרד האוצר. האוצר מוטר שטחים מצלי להעביר זאת דרך משרד החקלאות. בנוגע לשטחים האחרים, אינני יודע היות שום הצעה ממטית על מסירת שטחים לעיבוד קלאי לזמנים ארוכים, פרט להתיישבות. אוחו המבורג שהוזכר על ידי חבר הכנסת איזלינג, אינו מתכוון להקים כאן משק מילוי, כי יש לו משק בקליפורניה. הוא מוכן רק לעזור ולהדריך ביצור אותם הזברים שהוא יודע לייצר. הוא הביא לידי כך את כלי העבודה הדרושים ואת המומחים, הכל על חשבונו ללא כל עובת הנאה. חלקו באותו שטח ירקות המוקט עכשיו לדוגמה, הוא רק בתכנון והדרכה בעבודה המבוצעת.

אין אני יודע על מסירת איזה שטח שהוא לגידול פשתן.

זהו גידול פלחה הנש במקום חיטה. גם יתברר שאנו יכולים להוך יותר מטבע חוץ על ידי גידול זה מאשר על ידי גידול חיטה - נעשה זאת.

בקשר ליצוא בננות מתנהל משא ומתן ברוסיה ובשוויצריה על מכירת למויות בננות שונות. תהיה אפשרות לערוך למעלה מ-1.500 טון בננות ובזמן הקורב יתברר באיזו מידה השוויצרי הגלה מוכנים לקלוט. בינתיים אנו בודקים את שיטות האריזה, ההובלה והקירור. נוצרה גם אפשרות לטווק לארופה תפוחי אדמה מוקדמים, עגבניות חורף וירקות אחרים. ישנן כמה הצעות ממשיות וכנראה יהיה צורך להקים גוף מיוחד שיצטרך לטפל בבעיות אלו. בשנה שעברה הגיעה אלינו הצעה לשלוח לאחת מן הצוות תפוחי אדמה בחודש מאי, חמורת הכמות הכפולה שנקבל מהם בשתיו. אצלנו העונה העיקרית היא באביב ואילו בשתיו אנו מקבלים רק מחצית היבול ועל ידי כך היינו יכולים לקבל גם הכמויות הדרושות לזריעה.

המכונות הכלולות בתקציב זה עבור טבק, מכונות ריקלוקט מכונות

יבוש לטבק אירג'יניה. מכונות כזה יש להקים על כל עשרה דונם של טבק, כי בכך תלויה הצלחת הגידול הזה.

בקשר למשקל עזר, הרי היות מקיפים משקל העזר את הערים הגדולות

שלנו. יש כיום בארץ קרוב ל-30.000 משקי עזר בגודל של מחצי דונם ועד לשני דונם. אינני סבור שהם משמשים גורם חשוב להספקת ירקות, אולם זה גורם חשוב לאפקת ביולי המשקים. מבחינה זו אפשר לראות את כל אזור החוף כעזור קרוב לערים. עובדה היא שמרבית הירקות המיוצרים בארץ מקורה מאזור החוף. אנו נותנים הלוואות לקרן למשקי עזר. למשקים בלי חצי דונם ניתנת הלוואה של 75-125 לירות; לבעלי דונם אחד ניתנים 125-175 לירות ולבעלי שני דונם ניתנים 200-250 לירות. זה כולל הלוואות לחריש השטח, לסידור האינטרסלציה, לנטיית עצי פרי, הקמת לול, רכישת עזים ודיריה להם ורכישת כלי עבודה. כל יהודי בעל משק עזר יכול לקבל הלוואה מן הקרן הזאת. זוהי קרן למשתתפים בה הנוכחות, בנק הפועלים, ההסתדרות החקלאית, משרד העבודה ומשרד החקלאות. עד כה חלקה הקרן הלוואות בסך 1.300.000 לירות. הוון לה מורכב מ-300.000 לירות מן הנוכחות, 800.000 לירות מתקציב הפיתוח, 177.000 לירות ממשרד העבודה ו-250.000 לירות מבנק הפועלים. לבסוף ברצוני להעיר עוד כמה דברים שעליהם צע נשאלתי.

בתוך תקציב הפיתוח המוצע כלול סכום של 300.000 לירות

לבניני משק ו-150.000 לירות למכונות. שני אלה מיועדים למה שנקרא "הטקעות" של משרד החקלאות. משרד החקלאות עומד בפני צרכים רבים של ביצוע הטקעות מסוגים וונים. הזכרתי בנינים לתחנות נסיון ועכשיו מרחיבים את רשת התחנות הללו. השנה פותחים חוות נסיון בנגב, כי הגענו לידי מקנה שאי אפשר לפתח את הנגב רק על יסוד הנסיון של ללא אזור החוף. ישנן תנאים מיוחדים להכרח ללמוד אותם. עומדים בפני צרכים רבים להקמת בתים לשר החקלאיים ובנינים עגורים.

כמו כן אנו עומדים מדי פעם בפני הצורך להכניס

גידולים חדשים לארץ. אי אפשר להכניס אותם לפני שמוכיחים כי הם גדלים אצלנו יפה ועלינו להביא כמה דוגמאות. במכון וילצמן הגיע אחד המומחים לזן של קיקיון שאפשר לקצור בקומביין ויש לכך חשיבות רבה בשבילנו. לשם מציאת גידולים כאלה יש צורך באיזון המתאים ובנקיונות. השנה אנו ניגשים לנסיון של גידול כותנה. קנה מידה די גדול. גם זה קשור בהשקעת כספים, עבודה וסידורי מים. הבאנו הרצה גם כמה גזעי בקר לבשר ויש צורך להמחין לחוצאות. כל זה קשור בהטקעות די גדולות ממשרד החקלאות חייב לעשות את הוא רוצה לקדם ולשפר את החקלאות שלנו. אנו סבורים כי יש צורך להקציב לצורך הטקעות המשרד לפחות 900.000 לירות, על ידי צמצומים שאנו מציעים

מר גבתי:

בסעיפים אחדים. זהו אחד התנאים לפיתוח החקלאות בשנים הבאות.

הסעיף בתקציב הפיתוח הנוגע להפינות דיג, בוצע ג ניית הפינות בארצות הברית ובאנגליה, שבחלקן כבר הגיעו. לא לקחנו בחשבון תוספת גדולה, כי איננו מאמינים שחוך שנה כספית זו נקבל הפינות נוספות. בפיתוח הדיג יש אפשרויות גדולות מאד, אולם זוהי שאלה של מטען חוץ.

בענין גידול פרחים, הרי בתוך טעיף המסכים אנו כוללים גם הלואות למגדלי פרחים. יש לנו משא ומתן אתם ביחס לגידול פרחים ליצוא. הם עשו נסיונות ואנו עוזרים להם הרבה בעסק זה. אנו מקווים כי במשך הזמן זה יהיה ענף יצוא.

ישנו סכום המיועד לכפר הערבי, והכוונה ביוחד לפיתוח המשק האינדיבידואלי הקטן בכפר, על ידי פרזלציה של השטחים וחלוקת אדמה למחזורי אדמה. נתנו הוראות ליבטיתו בראש וראש נה שיה מינימלי לכל חקלאי.

היו"ר י. גורי:
קראתי כתבה בעתון שנקנו הפינות דיג שאינן מתאימות לשמוש.

מר גבתי:

הפינות אלו נקנו על ידי ליון באמריקה. חלק מהן כבר הגיע ונמצא בשמוש ואילו חלק אחר, הפינות גדולות, הוכנסו שם להחזקה. התברר כי החיקונים עולים כפליים מאשר עלו קודם, ובינתיים חל גב השינוי בשעריה, כך שהפינות כל כך יקרות שאין מעוניינים לקנותן. פנינו למשרד האוצר בבקשה להרשות מכירת הפינות לפי השער השני, אולם סרם קיבלנו א שור לכך. אז הדבר יאוש, נוכל למסור אותן לחקלאים.

ד. וייץ:
מכיוון שהיו שאלות דומות בין השאלות שהוצגו לי, מינתי אותן לפי טוביה ובתחילה ברצוני לצנות על השאלות הכלליות.

נשמעתי דיונים רבים ביחס לשאלת היסוד בקשר לדרכנו להבא בהתיישבות: קונסולידציה של הקיים או עליות חדשות. אינני יודע מדוע נתקבל הרושם כמעט בכל המדינה, שהמחלקה להתיישבות של המוכנות דוהרת קדימה ומשאירה אחריה דברים עשויים למחצה ומי יודע מה יהיה גורלם. במקום זה צריך היה, כאילו, להפסיק את התקדמותנו ולברר את הקיים ורק לאחר זאת להמשיך הלאה. אני רוצה לומר כי תפילה זו בטעות יסודה.

עד עכשיו יושבית על הקרקע בהתיישבות החזשה ב-337 מסקים, כ-19,000 יחידות. אפשר אמנם לקלוט בתחומי ההתיישבות מספר גדול יותר של יחידות וביחוד בסקטור הקיבוצי, אולם גם מדבריה על ההתיישבות שהתחייבנו כלפי הקיים, אני מביא בחשבון את היחידות הקיימות עכשיו. במושג "ההתיישבות החדשה" כלולות כל אותם המסקים שהוקמו מאז קיום המדינה; כל השאר הוטרו מעל שולחן המחלקה להתיישבות. הסכום הכללי הנתון להתיישבות שהוקמה עד היום הוא 53,200,000 לירות. עד לפברואר 1952 השקיעה המחלקה "התיישבות מקורות שונים" 32,627,682 לירות, ממשק המדינה, מתקציבי פיתוח שונים, פרט לזיכרון. כדי לסיים את מלאכתנו עלינו להשקיע עוד 20 מליון לירות. כל החישובים הללו הם לפי השער הקודם של המטבע. היות וכל ההלוואות הן גם כל לפי השער הקודם, הרי בממוצע צריך להכפיל את הסכום פי שתיים. מאחר שרוב ההשקעות הקשורות במטבע זה - בנינים, ציוד, רשת השקעה וכו' - כבר נעשו, הרי הפרופורציה היא יותר נמוכה מאשר היחס של השקעות לגבי משק שמתחילים בו רק עכשיו, כלומר שנחוצים עוד כ-3 מליון ולא 40 מליון. עד היום השקענו 1740 לירות בכל יחידה של ההתיישבות הקיימת. ישנן יחידות הקשבות יותר לגמר ויש הקרובות פחות. אם להביא בחשבון שצריך להשקיע סך הכל 2,800 לירות, כולל מקורות בעקיפין, יוצא שהשקענו בנותה פרופורציה.

נשאלתי שאלה אם במקרה שהיו מעמידים היום לרשות המחלקה להתיישבות את כל הסכום הנתון, אפשר היה להגביר את קצב הפיתוח בהתיישבות החדשה. אני משיב על כך בשלילה, כי ממשק הוא יצור אורגני עם קצב התפתחות שאינו תלוי רק בגודל ההקצבות. אין לקשור בין ביטוס הקיים לבין עליות חדשות. לדעתי, מה שנעשה עד היום בהתיישבות נעשה בקצב המתאים פחות או יותר לקצב הנורמלי הטבעי של מבנה משק אורגני. אי אפשר להמריץ את קצב ההתיישבות באופן מלאכותי. משהו כך אני טוען שיהיה זה מטען קשה אם לא נמשיך בעליות חדשות, מאחר שגורם עמידה זו באי-הגברת היצור בשנים הבאות. עלינו ללכת לפי תכנית מסוימת המביאה בד בבד להקמת נקודות חדשות ולביטוס הקיים לפי הקצב שנקבע. אני אחד הכופרים בקשר שרוצים לקשור בין שתי הפעולות הללו.

ג. וייץ:

אני יכול למטור לכם כמה הושקע בכל סקטור של ההתיישבות החדשה. ב-117 מושבי עולים הושקעו 15 מליון לירות; ב-40 מושבי נוער ישראלי הושקעו 5,5 מליון לירות; ב-83 קיבוצים - 10 מליון לירות; בכפרי עבודה הושקעו 6 מליון לירות ובהרחבות מליון לירות.

כדי להדגיש מה נותנת כבר ההתיישבות החדשה בשטח הוא אופרציה, עייתי מחקר שהביא בחשבון את כל הישובים החדשים הקיימים מעל לשנתיים ואשר משפחותיהם מתפרנסות אך ורק מן הקרקע. אי אפשר לצפות לתוצרת ממשק שאינו עומד עדיין לנתינת על הקרקע. רק בתחילת השנה השלישית מתחילים משקיה שלה לתת פרי. חוץ מזה לא הבאתי בחשבון את משקי ההר עם הגיעה המיוחדת שלהם. לפי תנאים אלה חקרתי 210 ישובים חדשים. במסקינים אלה השקענו עד היום 20 מליון לירות, כלומר השקעה ממוצעת של 1740 לירות ליחידה. בשנת תשי"ב הם יצרו תוצרת חקלאית של 20.340.000 לירות. בסכום זה כלולה הערכת התוצרת שהייתה עדיין בשדה. החישוב הוא לפי היבולים הממוצעים ולפי המחירים הרשמיים, וביחוד במושבי עולים התוצרת אינה נמכרת תמיד לפי מחירים אלה. לגבי מחירי הכירות והירקות הסכום הוא כפול, לגבי חלב ההבדל ב-20-30% ולגבי ביצים לא יותר מאשר 30%.

ח. אריב:

לא הבאת בחשבון את השיכון.

ג. וייץ:

גם כאשר עושים חשבון ההשקעה בבית חרושת אין מביאים בחשבון את שיכון הפועלים.

המספרים אותם הבאתי הם המספרים הרשמיים. למעשה ההכנסה גדולה יותר, כך שאפשר לסמוך על הסכומים שצינתי.

ערכתני ניתוח זה כדי לענות לצלה השואלים על טיבה היצרני של ההתיישבות. אני מוכן שיוצאו המסקנות מכך, הן לגבי ההתיישבות הוותיקה והן לגבי כל ענף אחר במשק המדינה. לדעתי אין משקיעים מספיק דוקא בחלק זה של המשק, הנושא פרות בקצב המהיר ביותר והפרודוקטיבי ביותר.

במסגרת הזמן המצומצם שנותר לי, אמטור רק עוד כמה מספרים להשלמת התמונה על הנעשה עד כה בהתיישבות, כפי שנשאלתי.

עד כה הוקמו 337 ישובים חדשים המכילים 19.260 משפחות, שהן 71.000 נפש. את נביא בחשבון גם את העולים החדשים שנקלטו בשאר ענפי ההתיישבות וההתיישבות הוותיקה, נראה שהאוכלוסיה החקלאית מגיעה ל-106.000 נפש, המעבדים כיום 1.000.000 דונם אדמה. אנו מקווים שבשנה הבאה מפר זה יגדל אולם לא בהרבה, היות וההתיישבות החדשה מסתפקת לרוב במטבצת שנקבעה לה. יש כיום ברושות הוותיקות החדשה כ-70.000 דונם שלחין ואנו תקוה שעד לאביב הבא עגדלו עוד 120.000 דונם. זהו חלק ניכר מצד של שטחי השלחין לגידולי השדה והגן.

לפי חכניותינו ישנן אפשרויות להקים בארץ עוד כ-300 נקודות חדשות, בעיקר בדרום ובנגב. ביצוע הדבר קשור בעיקר בפיתוח המפעלים האזוריים של "מקורות". את לא נשה עכשיו צעד אחד קשימה בעליות על הקרקע, נוכל לעמוד בפני מצב שיהיו מקורות מים ולא יהיה מי שנוצלם. המתיישב החדש צריך להיות לפחות שנה על הקרקע לפני שהמים מגיעים אליו, כדי שיהיה מוכן לקבל את המים. אילו ניתנו האמצעים למחלקה להתיישבות, אפשר היה לבצע 60-70 עליות לקרקע בכל שנה, עם החומר האנושי שיטנו. הגבלה של 30 עליות לשנה היה בעיקר הגבלה כספית.

ברצוני לעמוד גם על עניין בעיית האשראי להתיישבות החדשה. לדעתי זוהי כיום הבעיה של כל ההתיישבות החדשה על כל הסקטורים שבה. את ההתיישבות החדשה הגיעה לייצור ברוטו של 30 מליון לירות, היא זקוקה לאשראי שנתי חודשי של 7,5 מליון לירות כהון חוזר. עד היום הזרמנו ממקורות שונים לא יותר מ-2,5 מליון לירות. מכאן שההתיישבות החדשה זקוקה לאשראי של 5 מליון לירות השנה, ואם לא יפתח תהיה בכך תקלה רצינית מאד לייצור החקלאי בהתיישבות החדשה. אני פונה אליכם בבקשה לעיין בפעיה זו, שהיא כיום לדעתי בעיית היסוד החשובה עוד יותר מחוספת השקעות בהתיישבות, במסר סכום זה דרוש כטעם לייצור שכבר קיים בעיין.

ד. וייץ:

לדעתי יש לעשות בכיוון זה שני דברים: א. למצוא דרכים להכניס את ההתיישבות החדשה למוסדות האשראי הקיימים שעד היום אינם נוספים מאומה להתיישבות; ב. לחשוב את לאור העובדות והמציאות אין המוסדות הקיימים, כגון הבנק לחלאות, צריכים לחשב את דרכי מחדש ולמצוא מקור גוי לחון חוזר מסוג זה.

ב-1951 התיכון בהתיישבות החדשה, הרי עד לפני שלושה חדשים חסרו 6815 יחידות דיור בסך הכל, מתוך זה 1.500 יחידות למשפחות בקיבוצים. מאחר יחידת הדיור נקבע יורה לקבוצה ולמושב, בלי להתחשב בצורת החיים השונה, ובכך יש טעות יסודית. מחלקת ההתיישבות ינתה מספר פעמים לתיכון המעוות הזה. בתקציב הפיתוח של השנה נכללו יחידות דיור חדשות וחלק תשלום חובה על יחידות שאנו בנינו - סך הכל כ-4750 יחידות. מאחר שתקציב הפיתוח לא אור, לווינו מתקציבים אחרים והתחלנו לבנות על חשבון מחלקת ההתיישבות אלפיים יחידות. כיום אין מקבילים את הכסף בחזרה מתקציב הפיתוח. בחלק שיש למשרד העבודה נוסף ל-3 מליון אלה, נוכל לבנות 4750 יחידות דיור, כך שיחסרו אלפיים יחידות דיור ויהיו אלפיים משפחות שישוטנו חורף שני או שלישי בפחוניה או צריפוניה במקומות מרוחקים ואני חושב שגם דבר זה טעון הסדר ותיקון. רציני גם להעיר לחשומת לבכם כי אינני יודע מדוע יחסו של משרד העבודה הוא לרעת התיכון בכפר לעומת התיכון בעיר. לשיכונני בערים נוחנים סידורים טניטריים ולכפריים לאו. היינו נאלצים לחת למטרה זו טכומים היו מיועדיה לפיתוח משק. גם לגבי טלילת כבישים קיימת אותה שאלה של עדיפות.

אני רוצה להעיר כי כל מתיישב צריך להשתתף ביישובו בסך של 200-500 לירות. יש לכן חשיבות הן מבחינת ערך הכסף והן מבחינת יחסו הפיכולוגי של המתיישב לרכושו.

השכונות להרחבות אינו מספיק. הוא יכול להספיק למתן המים הראוני ל-3-5 דונם, צמוד מינימלי לעיבוד השטח והון חוזר ראשון שאינו מספיק גם כן. אילו יכלנו להשקיע טכומים גדולים יותר, יכלה המחלקה להתיישבות להשתמש בהם ביחוד להרחבות טכומים מאד. אולם מאחר שהגבילו אותנו בטכומים מתיימרים ומצד שני קיבלנו על עצמנו לאור נטיבות מתיימות לבצע את התכנית שהיא לכל הדעות תכנית מינימלית, יצא שהטכומים הושגים מתקציב הפיתוח הם קטנים. אני מקווה שנוכל להוסיף לטכומים אלה מן התקציב הרגיל של הסוכנות.

בענין משקי השיקום, הרי אנו נוחנים למעשה רק את התיכון לחלק העוזב, ומוסיפים אינבנטאר חיל לאלה המתורפפים. בתקציב זה איננו כלול.

בענין קניית פרות, הרי זה נעשה על ידי ועדה משותפת שלנו ושל משרד החקלאות. לא ידוע לי דבר על מה שנאמר כאן ביחס לסטנדרד. ביחס לבתי הילדים בקיבוצים, יש לנו מסא ומתן כדי שהם יכללו כחוספת ליחידת התיכון.

ביחס לטכומי הכסף המושקעים על ידי המעמד הבינוני, הרי לפי החשבון האחרון צריכה יחידת משק לעלות 6.000 לירות. מאחר שבני המעמד הבינוני רוצים בית מרווח יותר על חשבונם, עולה היחידה שלהם 7.000 לירות בערך. אנו תובעים מהם להשקיע לפחות את משצית הסכום, כלומר 3.500 לירות. אנו מתיימרים את הנותר, אולם לא בנת אחת כללנו כאן אלף לירות על מנת לטייט. כל מה שצריך לטייט לגבי כל שאר הצורות ההתיישבותיות. ביחידה במושב הושקעו 1412 לירות פרט לשיכון וביחידה קיבוצית - 2186 לירות. בקיבוץ משקיעים חמיד משהו על חשבון חוספת עתידה לבוא, מעין קרן של תקוה. את נוחנים לקיבוץ משבצת קרקע למאה משפחות ובינתיים עולות רק 30, צריך לתת ציוד עבור מאה משפחות, כמפרעה לזכות אלה שיבואו. לעומת זאת במושב אינה קיימת בעיה כזאת.